

Vinter marathons marts 2003.

af Hans Ketil Nexø Kajakklub

Det var ekstremt lavvande igen igen – man skulle efterhånden tro, at vandet trak sydpå om vinteren ligesom fuglene. Ikke så underligt, at man andre steder i verden kæmper med oversvømmelser. Lotte og jeg stod i et tørlagt hjørne på bunden af Vigehavns yderste bassin og brugte vore pagajer som hakker for at skabe en sejrende gennem isen fra slisken og hen til havnemundingen. Somme tider kommer man i glimt til at betragte sig selv udefra, og så kan man nu og da undre sig over, hvad det lige er, man står og laver klokken halv otte sådan en morgen i vinterferien.

Forklaringen er den, at Lotte på et tidspunkt havde sagt, at hun kunne have lyst til en gang at stå tidligt op og så bare ro stille og roligt dagen igennem for at se, hvor langt man så ville komme. Jeg svarede, at hun bare kunne se i kalenderen, trække solopgang og pauser fra solnedgang og så gange de tilbageblevne timer med ca. 5 km. - og så i øvrigt blive liggende under dynen. I dette tilfælde ville resultatet blive et sted mellem 40 og 45 km, hvis man regner med 2-3 timers pause i alt. På den anden side har jeg altid haft et blødt punkt for skæve indfald, så jeg var ubetinget med på idéen. Vi aftalte, at det skulle være en dag i vinterferien, og da denne indfandt sig, lagde vi os fast på fredag, som ifølge prognoserne ville være et godt bud. Mandag, tirsdag og onsdag satte ind med bragende sol og ingen vind, men da havde jeg andre planer, som ikke kunne ændres. Torsdag var til gengæld overskyet med tiltagende vind, som ville kulminere natten til fredag med kuling fra sydøst, så min tillid til 5 døgns prognoserne kunne på det tidspunkt ligge på et meget lille sted! Sent torsdag eftermiddag kørte jeg en tur langs med kysten fra Vigehavn til Jomfrugård, og bortset fra Vigehavn var der pæn brænding hele vejen og brydende bølger, så langt øjet rakte. Jeg kørte hjem til Lotte for at høre hendes mening og se de sidste prognoser fra DMI. Der duftede herligt i køkkenet. Lotte var ved at tilberede grøntsager og oksekød til et varmt måltid, som hun ville komme på termokander næste morgen, for som hun sagde, ville det nok være rart med et solidt måltid midt på dagen. Jo mere vi sammenlignede vejrudsigterne fra DMI, Bornholms Tidende og radioen, jo mere forvirrede blev vi. Det lignede en helgardering, for de lovede alt fra svag vind til kuling fra et sted mellem vest og sydøst, sne- eller sludbyger, tåge og mulighed for sol hen på eftermiddagen. Vi aftalte derfor, at vi under alle omstændigheder ville gøre os klar og starte kl. 7 næste morgen. Så måtte vi se, hvad vejret havde bestemt sig til og evt. bare tage på en mindre tur et eller andet sted på øen, hvor havet var tilgængeligt.

Fredag morgen kørte vi ned til klubhuset. Det var som sagt lavvandet, så vi skulle i givet fald entre kajakerne fra stenene helt ude for enden af den tørlagte bro. Der var også noget brænding – ikke noget alvorligt, men vi havde ikke lyst til at løbe risikoen for at starte en lang vinterdag med at blive bordfyldte, inden vi fik sat skørtet på. Vi læssede derfor kajakerne på taget og kørte nordpå, rundt om Bornholms østlige hjørne. I Vigehavn kunne vi komme tørskoet på vandet, og havet så rigtigt lovende ud: ingen brydende bølger - men så var der altså lige det med isen! Den sidste is måtte vi bryde siddende i kajakken for at komme fri, men klokken 08.20 løb vi endelig ud af havnen.

Vanskelige istætningsforhold

Oven på det laminerede kort på fordækket var et arsenal af termoflasker linet op med kaffe, hyben- suppe og kogt vand til diverse varme drikke. I den lille pakpose i cockpittet var madpakker og små-

lækkerier inden for rækkevidde, så vi kunne tilbringe hele dagen i kajakkerne uden at skulle på land, undtagen når naturen kaldte. I lastrummet lå den store paksæk med 2 sæt skiftetøj. Vi var således godt rustet til at imødegå følgerne af en eventuel vandgang. Udstyret med neoprenstøvler og -handsker samt pagajluffer, radiatorsåler og håndvarmere (vore ”små venner”) skulle der faktisk en del til at slå os ud.

Det viste sig, at meteorologien havde besluttet sig til at støtte op om vores projekt. En svag sydøstlig vind i ryggen gjorde roingen let og ubesværet, og bløde medbølger skubbede os blidt og varsomt af sted og tillod oven i købet lidt doven surf ind imellem. Temperaturen var over frysepunktet og luften føltes forårmild, så med lyset fra en let overskyet himmel i ryggen var det bare at finde den rigtige rytme og så nyde turen, og i den disciplin er vi verdensmestre, hvis vi selv skal sige det.

Hans ud for Årsdale

I de beskyttede vige syd for Listed lå fugleflokke og nød tilværelsen. Lappedykkerne forsvandt under overfladen, når vi nærmede os. De orienterer sig tilsyneladende ikke opad, når de skal op, for flere gange dukkede de op lige ved siden af kajakken og gik hovedkulds på vingerne. Fiskehejrer lettede og svævede i elegant glideflugt over vore hoveder. Ud for Bølshavn rystede vejrguderne den store glaskugle, og fjerlette sneflager begyndte langsomt at dale ned over land- og havskabet og skabte dybde i den ellers flade, lysegrå himmel. Vi lå stille og så det lidt grålige landskab klæde sig om til en forsinket julefest. En bleg sol prøvede at trænge igennem, men det lykkedes aldrig helt.

Vi genoptog vores færd og passerede snart Ypnasted og den lille skærgårdsidyl Haraldshavn – en enkelt mands livsværk. Under krigen var den udgangspunkt for den illegale flugtrute kaldet Lakseruten, hvor der blev sejlet langt over 100 flygtninge til Sverige og hjembragt våben til frihedskampen. Nu er stedet sommerresidens for nogle heldige asener, som jeg godt kunne tænke mig at bytte plads med en periode. Men der er mange andre perler med en formidabel beliggenhed langs hele kysten.

Posen med sne blev efterhånden tømt, og det klarede lidt op. Ved Randkløve lå vi stille og fik lidt at spise og drikke, mens vi betragtede den smukke, hvidklædte klippekyst. Om sommeren er den for det meste dækket af en sammenhængende grøn vegetation, men på denne årstid ses træerne blot som nogle tynde sorte blyantstreger, så man kan se det nøgne landskab bag sommerens kulisser. På de stejle klippesider var smeltevandet stivnet i abstrakte mønstre. Vi småsnakkede og blev enige om, at vi ikke kunne have fået bedre vejrforhold, hvis vi selv havde kunnet bestemme. En jolle med to lystfiskere passerede langsomt forbi, og vi vinkede som hilsen. Ved Saltuna dukkede Gudhjem op af disen, og snart rundede vi byen og gik ind ved Nørresand. På grund af den lave vandstand kunne vi ikke løbe op på gruset, men måtte igen stå ud på de glatte sten. Efter at have fulgt naturens kald satte vi os på en bænk og fik noget varmt at drikke og lidt brød til. Vi tænkte tilbage på den week-end i september for et halvt år siden, hvor den samme lille plet var start- og slutpunkt på en pragtfuld tur til Christiansø. Den gang var vejret også optimalt, men jo på en meget anden måde.

Vi strakte benene, pakkede sammen og gik på vandet igen. Efter Salene bugten passerede vi Helligdomsklipperne, som ikke er mindre smukke eller imponerende på denne årstid, så vi brugte som altid noget tid på bare at nyde synet. Det kan somme tider være svært at genkende ting i naturen om vinteren, og jeg fik udnævnt ikke mindre end 3 klippeformationer til være Lyseklippen, inden den rigtige til sidst dukkede op. Anløbspladsen for turistbåden ”Thor” fra Gudhjem stemte heller ikke

over ens med min hukommelse, men den er jo heller ikke, hvad den har været. Helt nede ved havstokken var klippestykkerne sorte, men en meter over havoverfladen var de dækket af is kalotter og nedhængende istappe. De lignede en kæmpeflok albino søelefanter med lange stødtænder.

Vi gik videre nordpå og talte om at holde frokost i Tejn, hvor der er rigtig gode landgangsforhold ved slisken i lystbådehavnen. Men da vi kom så langt, var vi hverken sultne eller trætte nok til at holde pause, så vi fortsatte videre mod Allinge, og jeg foreslog, at vi gjorde holdt i Sandvig havn. Jeg kunne huske, at der var et lille skur, hvor jolle ejerne samledes og fortalte skrøner. Måske var vi så heldige, at der var åbent, så vi kunne indtage frokosten under behagelige forhold. Chancen var godt nok ikke stor på denne årstid, men så var der i det mindste toiletter på havnen.

Lotte klædt på til vejret

Som sagt så gjort. Ved 14-tiden trak vi kajakkerne op på slisken og fandt maden frem. ”Nå, hvor var så det dér opvarmede luksuslokale henne?” spurgte Lotte med slet skjult ironi. Vi gik om til inderhavnen og fandt det lille skur. Jeg kiggede gennem vinduet og tog i døren – den var åben! Jeg gik ind og mærkede varmen strømme mig i møde. I den ene ende af det mennesketomme rum stod et langt bord med rigtige stole på begge sider. I den anden ende var der et lille køkkenafsnit og centralt i lokalet tronede en øl- og sodavandsautomat. Stedet emmede af mandehørm. Selvom Lotte ikke direkte sagde noget, kunne jeg

tydeligt mærke, at jeg havde scoret points på mit lokalkendskab. Jeg gik på toilettet, mens Lotte skiftede til rent tøj og vice versa. Luffer og såler blev lagt til tørre/opvarmning på radiatoren, og så blev den varme mad rystet ud af termokanderne og ned i de medbragte mugs. Nøj, hvor det smagte lækkert. Det var lige, hvad vi trængte til, og vi levnede da heller ikke noget. Nu og da kom der folk ind fra nogle af de andre skure for at aflevere tomme ølflasker. De hilste os velkommen og sagde, at vi bare skulle nyde det, og det gjorde vi! Én af dem trak en øl i automaten og holdt os med selskab, indtil vi tog videre. Han fortalte, at der var ca. 130 medlemmer af havneforeningen ”Sandvigs venner”. Kun få af dem var bådejere. De fleste var ligesom ham selv kun medlemmer for at have adgang til ”ølmaskinen”. Den kunne kun håndtere ét beløb. Derfor kostede både øl og sodavand 6 kr., og hvis vi kom igen til påske eller jul, kunne vi få påskebryg og juleøl til samme favorable pris.

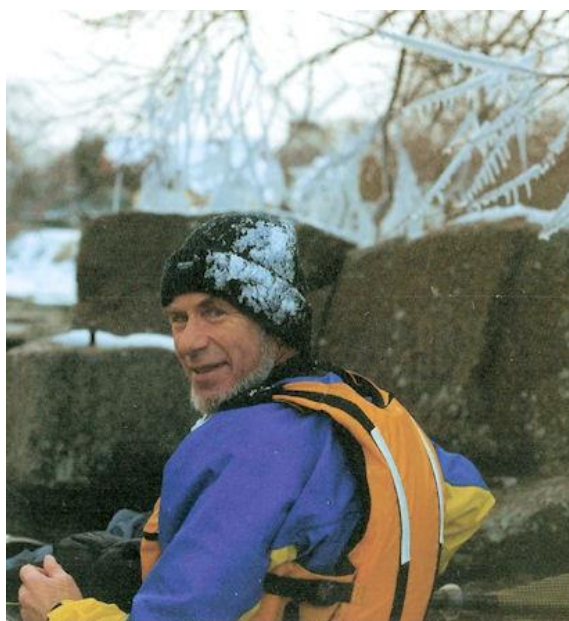
Vi havde oprindeligt ikke turdet satse på at nå længere end her til Sandvig, men da klokken ikke var mere end den var, og vi stadig var oplagte, besluttede vi os til at tage rundt om Hammerknuden og snuse til søen på den anden side. Efter en times pause pakkede vi derfor sammen, sagde tak for selskabet og gæstfriheden og gik tilbage til kajakkerne. Jeg havde fået lidt kolde fødder på den sidste del af turen og skiftede derfor forsøgsvis støvlerne ud med hjemmesko af lammeskind. Vi aktiverede begge vores radiatorsåler og Lotte også et sæt håndvarmere. Med fornyede kræfter pakkede og søsatte vi vores fartøjer og gled ud af havnen. En tung dis hang over Hammermassivet og skjulte knudens top, men vandet var stadig, som det havde været hele vejen: Blidt og nu næsten blankt. Det er langt fra hver dag, at man kan planlægge at gå rundt om knuden. Utroligt, hvis det skulle kunne lade sig gøre i dag. Vi passerede fyret ved Hammerodde og vinkede til udsigtsposten, selvom vi ikke kunne se, om der sad nogen. Vi nikkede genkendende til de få, beskyttede vige, som der er på denne strækning. Kursen skiftede nu til sydvest. Søen rejste sig lidt i perioder. Den nordligste del af molen ved Sæne havn dukkede op af disen. Vi fulgte den til havnemundingen, men blev hurtigt enige om at fortsætte til Vang. Jo længere vi kom frem, jo mere fortættedes disen til regulær tåge. Det var blevet hen på eftermiddagen, og den store lysmester havde efterhånden skruet godt ned for

lysdæmperen, men vi kunne trods alt stadig orientere os nogenlunde i det tiltagende mørke. Vinden havde flovet, og havet var efterhånden faldet helt til ro også på denne side af øen.

Ligesom når man kører bil i tåge, mister man også på havet fornemmelsen af tid og afstand, når man ikke kan se ret langt. Pludselig dukker Løvehovederne op. Dem troede jeg, vi havde passeret for længst. De stejle fuglefjeld forsvinder op i intethedens mørke og tåge, og det sidste lys er ved at slukkes. Naturen slår over i en stemning af vemod og giver os en fornemmelse af evighed. Et svagt lys skimtes gennem mørket – det må være Vang. Lidt efter lidt dukker flere slørede og søvnige lys op på og omkring havnen. Da vi er ud for havnen taler vi om situationen. Jeg tænder min lygte. Ved et kig på kortet og en løselig udregning når vi frem til, at hvis vi tager de sidste 3 km videre til Teglkås, vil vi have fuldført en marathon. Vi kan begge skimte et svagt blåt lys, som blinker ude i natten – det må være Teglkås, og jeg kan stadig høre mig selv sige: ”Helt mørkt bliver det jo aldrig” – en opfattelse jeg siden må revidere. Vi vurderer situationen og bliver enige om at tage den sidste bid med, for vi har stadig overskud af kræfter. Vi prøver at ringe til vores hjælper for at aftale opsamling i Teglkås, men vi kan ikke få forbindelse helt her nede bag klipperne, så jeg slukker igen, og vi begiver os videre.

Vi nærmer os hastigt det blå blink. Tidsmæssigt er der noget, der ikke rimer. Det viser sig da også snart, at det ikke er havnefyret i Teglkås, men blot en bøje, som spøgelsesagtigt står og svajer og markerer pieren ved udskibningshavnen i Vang.

Hver tur giver nye oplevelser og indtryk. Det kan være lyset, bølgerne, vejret eller stemninger. Klokken er omkring syv, og det er nu en time siden, solen gik ned. Da vi har passeret pieren, er det sidste lys forsvundet, og vi begiver os ud i den fløjlsorte nat på den del af færden, som fremover vil stå stærkest i hukommelsen. Vi har ofte roet i mørke tidligere, men ikke et mørke så totalt som dette. Med kun fire dage fra nymåne trænger intet lys igennem den tætte tåge, og kysten huser ingen beboelse på denne stækning, så alt er kulsort.

Havet er blevet blankt og ligeså sort som himlen. Nu og da kan vi svagt ane det hvide, gurglende skum lyse op omkring de store sten i vandet. Når jeg fokuserer på Lotte, forsvinder hun i natten. Kun når jeg ser et andet sted hen, kan jeg svagt skimte hendes konturer, så vi skal passe på ikke at blive væk for hinanden. Det eneste, vi reelt lige kan ane og orientere os efter, er lyden fra brændingen mod klipperne. Højt oppe mener vi svagt at kunne skimte nogle hvide skytotter, men det viser sig at være is- og sneflager på klippesiderne, som danner et ganske svagt og uklart sortbroget mønster. Vi sætter farten ned og ror forsigtigt og opmærksomt med alle sanser spændt, idet vi nu kun kan fornemme havets bevægelse under os.

Sceneriet kunne nu ligeså godt have været Island eller Lofoten. Man venter hvert øjeblik, at overfladen kan brydes af en hval, som skal op og blæse. Stille og andægtige glider vi gennem vandet. Jævnligt kan vi høre fugle lette ude i mørket, men vi kan ikke se dem. Ellers høres kun de tyste lyde fra pagajen, der rører rundt i ursuppen. Luften emmer af trolddom og kogleri. Tiden er sat i stå, og jeg føler mig hensat til sagaernes tid – ikke så underligt, at mennesket gennem tiderne har befolket naturen med overnaturlige væsener.

Endelig anes et lys ret forude. Først er det så svagt, at man tvivler på, om man har set rigtigt, men snart vokser det i styrke og bliver tydeligere – jo, denne gang må det være Teglkås. Lyset kommer fra vinduerne i et hus. Snart dukker flere oplyste ruder ud af natten, men hvor er havnen? Teglkås er

en privat havn med kun én aktiv fisker, derfor er der intet lys overhovedet på havneområdet. De oplyste vinduer i huset ødelægger vores nattesyn – resten af verden henligger i totalt mørke. Til sidst lykkes det os dog at finde havnehullet. Jeg bumper ind i kajen et par gange, men tænder så min lygte, så vi kan finde hullet til inderhavnen. Det er godt, der er en sliske, for med den lave vandstand er der 2-3 meter op til kajen, og henede fra kajakken ligner bolværket en sort, truende og uangribelig fæstningsmur fra middelalderen.

Lotte lægger sig med siden til slisken og prøver at komme op, men den er isbelagt, og det er næsten

umuligt at stå fast. Hun spørger, om jeg kan holde hende ind til slæbestedet ved at skubbe på hende fra siden med min kajak. Det hjælper, og til sidst lykkes det hende at få fodfæste. Lotte forsøger at trække "Solvej" opad, men er i stedet ved at trække sig selv ned i vandet. Langsomt går det dog den rigtige vej. Hver gang, hun prøver at slippe "Solvej", søger den tilbage mod sit rette element, så hun må hale den hele vejen op, før hun kan komme ned og hjælpe mig. Ved fælles hjælp når vi endelig velbeholdne op på kajen med vores grej.

Jeg prøver igen at ringe efter afhentning, men det er stadig ikke muligt at få forbindelse til omverdenen, så vi banker på i det nærmeste hus og spørger, om vi må låne en telefon. Klokkeren er efterhånden blevet halv ni. Vi får kontakt, siger tak for lån og undskylder forstyrrelsen. I ventetiden rydder vi op i kajakkerne og gør klar til hjemtransporten. Bagefter sætter vi os hen på en oplyst trappe og får lidt at spise og drikke, og her sidder vi, da vores taxi dukker op.

Hjemme igen efter en herlig tur

Vi læsser bilen og kører tilbage over øen, som ligger indhyllet i tæt tåge. I Vigehavn henter vi bilen, og vi kører hjem til klubhuset. Grejet kommer på plads, og vi skriver os hjem i journalen. Klokkeren er næsten 22, og nu skal det gøre godt med et bad.

Vi læsser bilen og kører tilbage over øen, som ligger indhyllet i tæt tåge. I Vigehavn henter vi bilen, og vi

Det endte altså med at blive en fuld marathon plus/minus nogle få hundrede meter, så mit indledende regnestykke kom jo til at passe meget godt, men at afprøve teorien i praksis gav os en oplevelse, som vi aldrig vil glemme. Inden vi skiltes sagde Lotte: "Vi fandt egentlig aldrig ud af, hvor langt vi kan ro på en dag, for det var jo kun mørket, der stoppede os". Det var der jo noget om – vi havde faktisk flere kræfter i behold, og jeg har derfor en klar fornemmelse af, hvad det næste projekt bliver, når dagene er blevet længere.